

MŪSŲ LIETUVA

Nr 30 (1356) XXVI 1974 M. LIEPOS - JULHO 25 D. 70 centavų
R Juatindiba.20 Caixa Postal 4421 01000 São Paulo,ESP.Tel.273-0338

PASAULYJE

Ar tai naujo karo pradžia?

Viskas prasidėjo krašto milicijai nuvertus arkivyskupo Makarios valdžią, toje iš anglų nepriklausomybę gavusioje saloje.

Kadangi salos gyventojų dauguma yra graikiško kraujo ir su ilėliams vadovavo graikas generolas bei virš 600 karininkų, tai turėtų mažuma ir artimos Turkijos vyriausybė išsigando, kad Graikija nepagriebtų visos salos. Todėl Turkija paskubom pasiuntė karavimus, léktuvus, parašiutininkus, užėmė didžiausiąjį krašto uostą Kyreniją ir kitus mažesnius, puo-
-sė sostinę Nikosiją, kur tebesiaujančios aštrios kovos.

Graikijos reakcija

Graikija bandė nusiųsti savo karo laivyną, bet jam nepasisėkė pralįsti pro Turkijos laivyną ir turėjo sugrįžti.

Jungt. Tautos

Saugumo Taryba pareikalavo tuoju lautis kvoti, ir imti derėtis prie stalo, ne karo lauke. Nors Graikija ir Turkija sutiko su karo paliaubom, bet nesiliauja viena kitą pulti. Graikija pagrasė paskelbti Turkijai karą, jei ta per 48 val. nepasitrauks iš Kipro salos.

Naujas perversmas?

Pasklidus pirmadienį gandui, jog Graikijoje vykęs perversmas, esanti nušalinta generolų valdžia, J. Tautos atidėjo Graikų-Turkų-Anglų derybas 24 valandom, iki paaiškės padėtis.

Ar įsikiš Rusija, USA?

Sov. Rusija užėmė aiškia, Turkiją remiančią poziciją ir turinti paruoštas ar ne 7 divizijas parašiotininkų Kipran pasiųsti, jei karas labiau įsiliepsnotų.

USA įsakė savo karo laivynui Viduržemio jūroje laikytis arti Kipro salos, jei reikės, paimti iš jos Amerikos piliečius. Tuo tarpu tebesilaiko neutralumo.

Kodėl toks susiinteresavimas?

Kipro sala yra skurdoka. Bet

ji svarbi dviem požiūriais. Ji kontroliuoja kelią iš Viduržemio į Juodąsias Jūras. Tai ypač rūpi Rusijai, kurios laivynas turi pro čia plaukti į pasaulio vandenį. Tuo suinteresuota ir Amerika, Anglija bei kitos valstybės.

Pakvipo nafta?

Sakoma, jog Kipro saloje surasti stiprūs naftos šaltiniai. O kur pakvimpna nafta, kaip maita, ten tuoju puola vanagai... Žodžiu yra rimto karo pavojus.

Argentina

Kairysis peronistų sparnas nerimsta. Jis toliau užpuldinėja, žudo ir užsienio įmonių direktorius, ir sau nepalankius krašto politikus, buvusius aukštuosius valdininkus. Reikalauja suvalstybinti visas radio ir televizijos stotis.

Ispanija

Rimtai sergaš., Ispanijos diktatorius generolas Francisco Franco. Valdžios vadeles jau perdavęs savo išrinktajam Burbonų princui Juan Carlos. Jis turėtų būt vainikuojamas Ispanijos karalium, po Franco mirties.

BRAZILIJA

Brazilijoje lankosi Meksikos prezidentas Escheveria. Nors jis sakos keliaujas turistiniais sumetimais, bet tariasi ir su Brazilijos industrialais, su valdžios vyrais, kaip padidinti prekybą tarp abiejų kraštų. Antradienį iš S. Paulo nuskrido sostinėn ir lankėsi pas prez. E. Geisel.

Ieškos uranijaus

Brazilijos vyriausybė nutarė išleisti kasmet po 10 milijonų dolerių uranijui ieškoti. Uranijus yra vartojamas ne tik atominėms bomboms gaminti, bet ir elektros energijai gauti.

Nubaudė skerdyklas

Už nesilaikymą sutartų kainų už mėsa, valdžia nbaudė arti 20 skerdyklų. Nutraukė joms paramą eksportui ir kitas lengvatas.

Šią savaitę, sako, mėsa kiek atpigus.

BOLŠEVIKIJOS VERGAI PRABILO

Slaptais keliais pasiekė Vakarus Sov. Rusijos Mordavijos vergų-kalinių raštas Aukščiausiai SSSR Tautybių Tarybai ir jo nuorašas pasiųstas Jungtinių Tautų Organizacijai Naujorke. Kadangi raštas yra ilgas, tai ML perspaus jį dalimis. Red.

Sovietų Sąjungos konstitucija skelbia, jog visos ją sudarančios respublikos turi aukščiausią valdžią savo kraštuose ir nurodo eilę pagrindinių parėdymų kaip tas suverenumas garantuojamas.

Pagal tą konstituciją, aukščiausioji valdžia, ir valdžios vietovėse visiškai priklauso darbininkų taryboms, kurios renkamos demokratišku būdu, ir viešoms valdžios įstaigoms. Beto, Aukščiausioje SSSR Taryboje yra teoretiškai laikomasi nusistatymo: lygus su lygiu neturi vienas ant kito valdžios.

Kaip yra praktikoje

Nepaisant tų konstitucijos reikalavimų ir garantijų, komunistų partija pasiglemžė visą vyriausią valdžią. Piktnaudodama konstitucijos duotą teisę, turėt įtakos visiems valdžios organams per savo juose esančius atstovus, partija priėjo prie to, kad jau nebegalima nė kalbėti apie įtakojimą iš vidaus į valstybės politinę eigą, bet aukščiausia rinkimų būdu sudaryta demokratinė valdžia jį pavertė savo partijos grynū organu.

Komunistų partija yra taip suorganizuota, kad visi jos padaliniai (skyriniai-kuopelės) yra griežtai pajungtos Centrui. Tokiu būdu visų sąjunginių respublikų valstybinis suverenumas yra paverčiamas niekais. (Jas iš tiesų valdo komunistų partijos centro komitetas. Red.)

Naujas komunistinis žmogus

Savo partijos raštuose Kom. partija skelbiasi norinti sukurti naują sovietinę tautą ir išugdyt naują žmogų. Tam reikalui komunistai išgalvojo naują klaidingą teoriją. Girdi, tautų susiliejimas esąs naturalus ir neišvengiamas istorijos vyksmas. Ir komunistai nori tą vyksmą tik sutvarkyti.

Kaip jie tai tvarko?

Pasinaudodama savo neribota galia, partija savo užmačias paverčia visos valstybės politika. Jei kas nors kiek nepritaria ir bando priešintis partijai, apšaukia jį kriminalistu, nusikaltančiu valstybei ir už tai baudžia.

Ir žmonės?

Kas liečia atskirus žmones, tai partija griebiasi šnipinėjimo ir prievartos. Partija stengiasi

priversti visus vienodai galvoti ir elgtis, kaip ji diktuoja. Jokiū būdu nepakenčia kitaip galvojančių. Per prievartą bruka savo materialistinę bedievišką pasaulėžiūrą, savo socialinę ideologiją bei aklą klusnumą partijai. Ji save laiko vienintėle „tikrojo“ mokslo savininke, Save kelia virš visos tautos.

Ir tautų teisės?

Komunistų politika siekia kuo greičiau sulydyti ne rusišką tautas su rusais. Jų skelbiama naujoji sovietinė tauta praktiškai yra ne kas kita, kaip senoji carų surusavimo politika. Tiesa, dabar ji privedama ne taip grubiai ir žiauriai, kaip buvo daroma prieš karą ir pirmais pokario metais. Tada prievarta buvo perkeliama išties masės ne rusų tautos žmonių, net išties tautelės į Sov. Rusijos rajonų gilumą. Ten jis būdavo išbarstomas tarp rusų gyventojų. Nuo savo tautos kamieno ir nuo savo žemės atplėsti, jie buvo išstatomi rusams suvirškinti ir taip padauginti rusų tautą.

Į prievarta iškeltųjų tautų ištuštėjusias žemes ir vietoves buvo atvežami rusų kolonistai.

Šia proga reikia pasakyti ir tai, jog tikrai vieni rusai kolonistai turi kultūrinės autonomijos teises nerusiškose sąjunginėse respublikose. Jie ten turi savas rusiškas mokyklas, leidyklas, teatrus ir visa kita. Todėl jie patys nėra linkę susiliesti su to krašto gyventojais. Priešingai, jie stipriai stuma vietinius gyventojus surusėti.

Ir pramonė ir ekonomija rusinimui

Sovietų Rusijai sustiprinti dabar respublikų ekonominis gyvenimas ir pramonė pajungiami Maskvai. Tam tikslui siunčia į nerusiškas respublikas rusus ir kitų tautybių darbininkus. Jie turėtų pasirinkti, katrą kalbą išmokti – vietos žmonių ar rusų. Rusai pasilieka prie savo kalbos, o kitataučiai irgi pasilenka rusų kalbą ir taip labai padidina rusiškai kalbančių skaičių nerusiškose respublikose. Pramonės įmonės, aukštosios mokyklos ir technikumai taip pat apsodinami rusais pareigūnais ir mokytojais. Tai verčia vietos gyventojus mokytis rusų kalbos ir ją statyti pirmon vieton.

GAUSIOS KRATOS

Pluoštą žinių apie sovietų okupuotoje Lietuvoje 1973 m. vykdytas kratas pateikia Niujorke leidžiamos "Eltos informacijos" 13 nr. Lapkričio 19 d. kratai pas Kauno vykdomojo komiteto darbuotoją Vytautą Vaičiūną vadovavo KGB svarbių bylų tardytojas mjr. Limauskas. Pirmiausia iš buto buvo išvestas šeimininko bičiulis mokytojas Povilas Petronis. Krata užtruko net dvi dienas. KGB atstovai konfiskavo apie 70 religinių ir priešalkoholinių straipsnių, dviejų maldaknygių 7 egz., apie 60 religinių knygų, porą magnetofono juostelių ir daug kitos įvairios medžiagos. E. Vaičiūnienė buvo tardoma 9 valandas, V. Vaičiūnas — 4 dienas. Pastarasis teigė, kad konfiskuota medžiaga priklausė P. Petroniui. Lapkričio 19 d. taipgi buvo padaryta krata pas kaunietę Janiną Lumbienę, iš kurios KGB agentai paėmė rašomąją mašinėlę, eilėraščius apie R. Kalantą, memorandumo Jungtinių Tautų gen. sekr. K. Waldheimui 17.000 parašų kopiją. Krata užbaigta tardymu. Tą pačią dieną KGB agentai atėmė 2.500 religinių maldaknygių ir nebaigtą įrengti kopijų dauginimo aparatą "Era" iš Kazimiero Gudo Kauno rajono Šampylų apylinkės Slėnavos kaime. Tardymo metu K. Gudas buvo pakartotinai mušamas. Lapkričio 20 d. KGB agentai, atvykę dviem automobiliai, kratas darė pas Ežerėlio gyventojus Partubavičių ir Žarecką. Išvykdami jie suėmė Parturbavičių, pas kurį buvo rasta rašomoji mašinėlė ir kopijų dauginimo aparatas "Era". Jis kaltinamas "LKB Kronikos" dauginimu. Šeimos nariai buvo tardomi. Šios kratos 1973 m. lapkričio 19-20 d.d. liudija labai plačiai KGB akciją, kurios tikslas, atrodo, yra likviduoti "Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kroniką", susilaukusią plataus dėmesio laisvajame pasaulyje.

SOVIETŲ SAJUNGOS 1974 m. Lenino premiją už Vilniaus Lazdynų rajono architektūrą laimėjo architektai - projekto vadovas Vytautas Čekanauskas, Vytautas Kazimieras Balčiūnas, Vytautas Brėdikis, Gediminas Valiuškis, inžinieriai — Algimantas Kleinotas ir Vincentas Šileika.

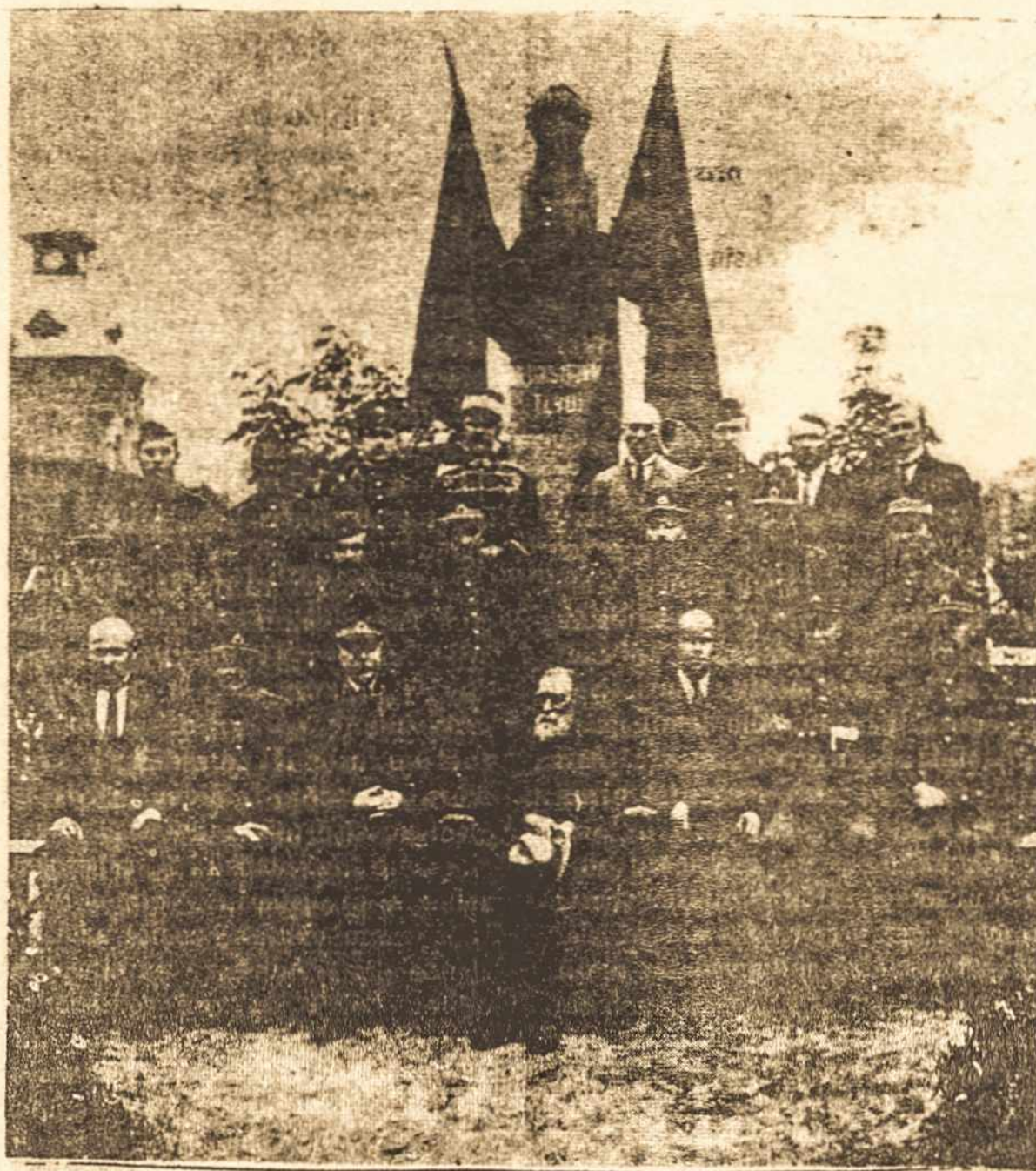
MASKVINĖ ARCHITEKTŲ SAJUNGA Bresto inžineriniame statybos institute surengė pernai studijas baigusiu jaunųjų architektų diplominių darbų parodą. Pirmojo laipsnio diplomus laimėjo: Vilniaus inžinerinio statybos instituto absolventė A. Linauskaitė už "Turistinės bazės senamiestyje projektą" ir Vilniaus dailės instituto absolventas R. Repšys už "Trakų salos priešpilio restauravimo projektą." Antrojo laipsnio diplomai paskirti: Vilniaus inžinerinio statybos instituto absolventams V. Makaraičiui už "Dailės parodų rūmų Kaune projektą" ir G. Janulytei už "Vilniaus inžinerinio statybos instituto architektūros fakulteto korpuso projektą", Vilniaus dailės instituto absolventei I. Klobaitei už "Kūrybinių sąjungų rūmų Klaipeidoje projektą". Vilniaus dailės instituto Kauno skyriaus absolventas S. Savickas laimėjo III laipsnio diplomą už "Meno galerijos Kaune projektą". V. Kst.

PAVERGTOJ LIETUVOJ

LIETUVOS RASYTOJŲ SAJUNGA savo narių sąrašą papildė 1938 m. gimusiais prozininkais — Laimonu Iniu, Mečiu Rakausku, Romu Sadausku, 1930 m. gimusiu prozininku Vytautu Girdzijausku ir 1925 m. gimusiu literatūros vertėju Stasiu Saboniū. Žurnalistas L. Inis, "Nemuno" vyr. redaktorius, yra parašęs keletą apybraižų rinkinių, apsakymus vaikams "Visam gyvenimui" ir "Kamuolys". Kauno jaunųjų rašytojų sekcijos pirm. M. Rakauskas, Kauno P. Ziberto šilko audyklos elektrikas, debiutavo su apsakymų knyga "Pasaulis, iš kurio išaugama". Žurnalistas R. Sadauskas, dirbantis "Mūsų gamtos" žurnale, yra laimėjęs V. Mickevičiaus-Kapsuko premiją už publicistinius rašinius, išleisdines publicistikos knygas "Prie gimtojo slenkščio", "Kelionė iš Baltašiškės į Kučiūnus". "Vaga" yra išleidusi dvi filologo V. Girdzijausko, Lietuvos kino studijos scenaristo, knygas — novelių rinkinį "Trys moterys ir vienas vyras", romaną "Žmonės man buvo geri".

LIETUVOS KINO STUDIJOS vadovas Julius Lozoraitis spaudai padarytame pranešime naujų filmų sąrašą pradeda neseniai įvykusia rež. Algirdo Dausos filmo "Kur iškeliauja pasakos" premjera. Šiam jaunų darbininkų gyvenimą vaizduojančiam kūriniui buvo panaudota Leonido Jacinevičiaus apysaka "Rūgštynių laukas". Rež. Algis Araminas užbai-

gė savo trečiąjį filmą "Laimingas, laimės neradęs", kuriame vaizduojamas žemdirbių gyvenimas. Spalvotą plačiaekranį filmą "Perskeltas vasaros dangus" pagal V. Bubnio romaną "Po vasaros dangum" kuria rež. M. Giedrys. Kazio Borutos "Baltaragio malūna" ruošiasi filmuoti rež. Arūnas Žebriūnas. Filmą bus muzikinis ir vadinsis "Velnio nuotaka". Muziką šiam firmui rašo kompozitorius Viačeslavas Ganelinas. Filmavimui pasirinktas į Kauno maršalą įtekantis Strėvos upelis, prie kurio tebestovi senas vėjo malūnas. Rež. A. Grikevičius balandžio pabaigoje pradėjo kurti menininkų gyvenimą vaizduojantį filmą "Sadūto tūto", kuriam scenarijų yra paruošęs filmų rež. Vytautas Žalakevičius. Romualdas Granauskas jau rašo scenarijų Jono Avyžiaus romanui "Sodybų tuštėjimo metas". Filmą bus serijinis, keturių dalių, skirtas televizijai. Kazys Saja, paskelbęs "Nemuno" žurnale apysaką "Žvangutis", dabar pats pagal ją ruošia scenarijų. Šis filmas yra patikėtas prieš metus Maskvos kinematografijos institutą baigusiam jaunam rež. A. Lukšui. M. K. Čiurlionio šimtajam gimtadieniui 1975 m. numatyti du filmai — dokumentinis ir meninis. Dokumentinio režisūra jau patikėta Robertui Verbai, bet dar nėra pasirinktas scenarijaus autorius. Meniniam scenarijų rašo filmų rež. Raimondas Vabalas ir rašytojas Juozas Glinskis.

Fraternalitas Lithuanica — lietuvių gydytojų korporacija prieš 50 metų. Nuotrauka daryta Karo Muziejaus sodelyje Kaune. Iš k. I-oje eilėje — M. Nasvytis, V. Ingelevičius, P. Radzvičkas, dr. J. Basanavičius, J. Blažys, V. Nagevičius, K. Oželis. II-oje eilėje: A. Jackūnas, L. Janulionis, B. Matulionis, J. Marcinkus, M. Šimkevičius, J. Brundza, J. Stasiūnas. III-oje eilėje — V. Vaičiūnas, A. Matukas, J. Žemgulys, A. Petraitis, P. Stančius, V. Bendoravičius, J. Čeponis, A. Jurgelionis.

PAMINKLŲ APSAUGA

Vilniaus respublikinė turizmo ir ekskursijų taryba, vadovaujama J. Litvino, dalį savo pelno skiria paminklų apsaugai. Dvejus metus iš eilės dešimtadalis gauto pelno buvo perduotas ekskursantų gausiai lankomų miestų bei rajonų vykdomiesiems komitetams, kuriems globos bei tvarkymo reikalingus objektus nurodo pati taryba. Pernai jos lėšomis buvo sutvarkyta Vilniaus Gedimino aikštėje esanti senoji varpinė, vokiečių Žemaitijoje sudeginto Abilingos kaimo aplinka, papuošta žemaičių liaudies meistrų iš medžio iškaltomis skulptūromis, ir Sukilėlių kalnelis Šiauliuose. Šiemet paskirta lėšų Kauno pilies aikštei sutvarkyti, Saulės takui Birštone įrengti. Tačiau taryba dalį skiriamų lėšų yra priversta išleisti ir tokiems objektams, kurie tėra susiję su kompartijos propaganda. Jos lėšomis pvz. atremontuotas vienas Vilniaus namas, kuriame 1928-38 m. buvo įsikūrusi Gudijos komunistų partijos centrinio komiteto pagrindinė spaustuvė, o šiemet finansinės paramos susilaukė Dimitravo priverčiamųjų darbų stovykloje steigiamas muzėjus vien dėlto, kad Dimitravo bausmes yra atlikę keli kompartijos veikėjai. Tokiam muzėjui labiau būtų tikusios Pravieniškės, kurių durpynuose priverčiamųjų darbų stovyklą buvo įsteigusi kompartija pirmosios sovietinės okupacijos metais. Sovietų-vokiečių karo pradžioje, 1941 m. birželio 26 d. raudonarmiečių dalinys Pravieniške sušaudė ne tik kalinius, bet ir sargybinius, visa administracinį personalą, net moteris ir vaikus. Nuo raudonarmiečių kulku žuvo apie 450 žmonių, kurių dalis buvo aiškūs sovietinės okupacijos rėmėjai. Nei jie nei išduoti kaliniai lig šiol nėra su silauke jokio savo atminimo įamžinimo.

AZERBAIDŽANO SOSTINEJ BAKU įvykusiame VII sąjunginiame kino festivalyje rež. Arūnas Žebriūnas laimėjo diplomą už kūrybinius sprendimus vaikams skirtame filme "Naktibalda". Geriausio filmuotojo vardą dokumentinių filmų grupėje išsikovojo operatorius Kornelijus Matuzevičius, sukūręs filmą "Kelionė ūkių lankomis".

RETRANSLIATORIUS

Prie Ignalinos sporto bazės jau statomas televizijos retransliatorius, kurio bokštas bus 65 m aukščio. Iš Molėtų čia bus atvesta ir radijo laidų linija. Objekto sąmatinė vertė — 63.000 rublių. Statybą numatoma užbaigti šiemet. Tada pagerės Vilniaus ir Maskvos televizijos laidų matomumas ne tik Ignalinoje, jos aplinkiniuose rajonuose, bet ir dalyje Gudijos teritorijos.

LIETUVOS GEOLOGAI

Sovietinės Geologų Dienos proga K. Alksnis "Tiesos" 82 nr. paskelbė apžvalginį rašinį "Gelmių tyrinėtojų pėdsakais". Jame teigiama, kad Lietuvoje žemės turtų dabar jieško apie 300 geologų, turinčių specialų išsilavinimą. K. Alksnis rašo: "Lietuvos geologai praėjusiais metais Gudų girioje, netoli Marcinkonių, 260 metrų gylyje surado geležies rūdos. Ateities darbai leis spręsti, kiek šių naudingų iškasenų slepia respublikos žemės gelmės. Baigiamas tirti Vilkyčių naftos telkinys. Neseniai buvo papildomai priskaičiuota 1 milijonas 800 tūkstančių tonų naftos."

TALPUS DARBAVOJŲ

IŠVYKSTA SALEZIEČIAI

Pagyvenę Brazilijoje trejis su pusę metų, vadovavę seniausiai Šv. Juozapo lietuvių parapijai Zelinėje trejis metus, lietuviai saleziečiai išvyksta į kitus Kristaus vynuogynus ir mūsų tautos išėivijos darbuotės laukus. Saleziečių išvykimas yra didelis nuostolis São Paulo ir Brazilijos, net ir Pietų Amerikos lietuviams ir Bažnyčiai.

Dovana lietuviams

Per tą trumpą laiką kunigai saleziečiai atliko visą eilę artimo meilės, lietuvių gerbūvio ir parapijos gyvenimui reikalingų darbų. Suminime nors pagrindinius:

Iš pat pradžių, pirmą kartą per ilgą laiką, tame pačiame pasitarimų ratelyje susodino įvairių ir visų organizacijų atstovus, tartis ne tik parapijos, bet bendrais lietuviškais reikalais.

Atgaivino ilgai merdėjusią Lietuvių R. Katalikų Šv. Juozapo Bendruomenę.

Padaugino stovyklų ir stovyklaujančių vaikų bei jaunimo skaičių

Pravesta eilė rekolekcijų jauniui.

Religiniai aptarnavo apylinkės valdiškas mokyklas.

Atgaivino lietuvių skautus ir skaites.

Suteikė moralinę nuotaikingą talką stipriausiam lietuvių L.K. Bendruomenės chorui.

Isteigė Brazilijos ir Pietų Amerikos lietuvių kunigų vienybę, apjungiančią beveik 60 dvasiškių septyniuose kraštuose.

Daug jėgų ir pastangų įdėjo ruošiant antrąjį Pas. Liet. Jaunimo Kongresą ir jame dalyvavusiai 45-ų asmenų jaunimo grupei nuvežti

Dabar padeda jau pradėtą ruošti III PLJK, V.P. Amer. Liet. Kongresą.

Saleziečiai rūpinosi išleisti knygutę apie tikėjimo persekiojimą Lietuvoje (35 psl.), apie Kūčių papročius, lietuviškai ir portugaliskai.

Jie stengėsi kad per Baltų biuletenį eity žinios iš Lietuvos Bažnyčios gyvenimo, kad už Lietuvą būtų meldžiamasi „cursillo“ ir kituose brazilų sąjūdžiuose ir kad jos byla būtų plačiau pažįstama.

Ilgą laiką kas vakarą veikė Ramovė, įtraukdama ir naujų vaikų bei jaunimo.

Išlaikyta lituanistinė mokyklė

Isteigta ir puoselėta „Rūtelės“ grupė.

Trejetą metų rūpintasi „Žilvičių“ ir kitu jaunimu.

Įvairiais atvejais teikė medžiagos ir kitos talkos „Mūsų Lietuvai“.

Kėlė Brazilijos lietuvių vardą kitų kraštų lietuviškoje spaudoje.

Sielojosi dėl stovyklavietės jaunimui.

Rūpinosi išsamesniu lietuvių religiniu švietimu, religine šalpa.

Nuo pat pradžios talkino Braz. Liet. Bendruomenei, kuri galėtų apjungti visus lietuvius.

Saleziečiai, ruošė, dalyvavo, talkino įvairiuose lietuvių parengimuose, parodose, išvykose, šventkelionėse.

Talkino Rio de Janeiro lietuvių pastoracijai ir šv. Kazimiero parapijai.

Zelinoje įvesta visa eilė Bažnyčios atsinaujinimo dalykų, pagal Vatikano II dėsnius, o to atsinaujinimo Zelina turėjo laukti 10 metų ilgiau, nei kitos lietuvių ar vietinės parapijos.

Šis nepilnas sąrašas parodo plačią darbo apimtį, jėgų išdėstymą, geriausius norus, gražų lietuviams palikimą.

Lietingos dienos

Neklysim rašdami, jog Brazilijos lietuvių tarpe maža tebuvo ramių dienų. Nuo pat 1928 metų, kada kūrėsi didesni religiniai ar tautiniai pagrindais vienetai, vyko ginčai: tarp kunigų ir konsulo, tarp dešiniųjų ir kairiųjų, tarp pačių kunigų, tarp vienos draugijos ir kitos. Tai gal visuotinis mūsų reiškiny.

Iš ML puslapių taipogi aišku, kad anksčiau minėtus Saleziečių atliktus ir pradėtus darbus lydėjo lietingos dienos. Išliko įvairių ginčų, neaiškumų, įtarimų, nesuipratimų, ribojančių saleziečių veiklą ir varginančių koloniją, ypatinai todėl, kad ilgai užsitęsė. Viešuose ginčiuose spaudoje ar žodžiu, retai kada teiškilo aiškūs, tikri klausimai, kuriuos žmonės galėtų sąmoningai ir blaiviai spręsti.

Visa kolonija mato ir jaučia, kiek išstetos derybos ir ginčai vargina lietuvišką jėgą, atitolina norimą pasiekti vienybę. Rusų imigrantų išėivija nė viename krašte nebėra pajėgi ir veikli, nes pašaliniam asmeniui pavyko suardyti jų vienybę, suskaldyti žmones. Lietuvių išėivijos laukia tas pats likimas, kai ji nebegalės kalbėti nei išėivijos, nei tautos vardu, jei-

gu patys leisime save suskaldyti išsklaidyti.

Visų našta

Kai São Paulo, o ypač Zelinės lietuvių sužinojo, kad prel. Pijus Ragažinskas pakvietė lietuvius saleziečius perimti lietuvišką parapiją, pirmas pažintis ir darbus lydėjo džiaugsmas, ramybė, viltys. Nepakanka vieno vedamojo, ar gražių išleistuvių žodžio liekančiam neramumui ir palaužtomis viltims pašalinti. Buvo pasakyta karčių žodžių, buvo praryta nemalonių dalykų tame iš ribų išėjusiame ginče; savo pažiūrose užsikirsta daugiau, negu gal buvo norėta; įvelti kitataučiai tiek parapijoje, tiek vyskupijoje, kurie ne taip greit užmirš Zelinės padėtį, ypač per paskutinius mėnesius.

Būtų krikščioniška visa tai užmiršti, paskaityti praeities patirties dalimi, ir linkint saleziečiams sėkmės, talkinti naujai parapijos vadovybei imtis reikalingų darbų parapijoje ir kolonijoje. Ypatinai reikalinga visiems jungtis į bendrą darbą, kurio nesuvedžiotų pašaliniai, ar jniršę asmens, o kuris būtų aptartas, nuspręstas sąmoningos visuomenės ir sąmoningų parapijiečių.

Lietuvių Katalikų šv. Juozapo Bendruomenė, noroms nenoroms, lietuviškoje spaudoje ir visuomenėje neš toliau nelengvą našta. Mūsų seneliai lietuviai, prieš 40 metų bažnyčią statę, atsiguls kapuosna žinodami, kad ir jie, taip pat noroms nenoroms, prisidėjo darbu ar apsileidimu prie to reto atsitikimo, kad iš lietuviškos parapijos išstumiami lietuviai kunigai vienuoliai, tos pačios parapijos klebono, ir vyskupijos kviesti, pašventę jiems, jų vaikams ir vaikiečiams savo darbingųjų metų ir jaunatviškų jėgų nemažą dalį. Dar kartą dar labiau teks susirūpinti toms šeimoms, kurių nariai nieko nedarė padėčiai gražiai užbaigti, kaip bus ateityje su lietuviškais kunigais, kurie tik ir išauga iš krikščioniškų šeimų. Visiems mums teks pagalvoti, kad lietuviškos nuosavybės vardu gali būti atliekami nelietuviški darbai, kad neva Lietuvos vardu, nukencia tauta, ar jos dalis.

Linkime sėkmės

Saleziečių nuveiktų darbų, įvestų papročių žymės ilgai liks Brazilijos lietuvių tarpe. Trejų metų darbas yra reikšmingas įnašas, žadinąs dėkingumo jausmus tuose, kuriems rūpi lietuviški ir religiniai reikalai. Saleziečių išvykimas yra visai mūsų kolonijai žy-

mus nuostolis, bet kitų kraštų lietuviams nauda, nes lietuviai saleziečiai savo pajėgius, malonius ir pasišventusius kunigus bei brolius ten įjungia visos išėivijos, tautos ir Bažnyčios labui

SAJUNGA -ALIANČA ATLIKO GERA DARBA

Aprašė Sąjungos-Alianča korespondentas A.D. Paskutiniame M Lietuvos numeryje. Aprašė simpatiskai ir liūdnei. Aprašė dr. V. Kudirkos buvusios mokyklos rūmų remontą ir judėjimą. Daug pinigų išleista jų vidui sutvarkyti. Dar ne maža reiks ir jo išorei atjauninti.

Liūdnoji aprašymo dalis yra ta, kur sako, jog tik „labai nedidelis skaičius lietuvių“ besinaudoja tais namais; kad „jau mažai beliko ir tokių, kuriuos čia atveda slegiantis ilgesys-nostalgija susitikti pažįstamą, paklausti lietuviškos dainos išgirsti muzikos ir lietuvių kalbos.“ Kad beliko tik „vienintelis lietuvių susibūrimas – Lietuvių Sąjunga-Alianča Brazilijoje“, kuri dar visais galimais būdais stengiasi palaikyti lietuvišką dvasią ir nuotaiką šiuose namuose.“

Su tuo viskuo sutinku 100 procentų. Manau, jog kiekvienam dar gyvam lietuviui sugelia širdį šitoks mūsų lietuviškojo kultūrinio gyvenimo sunykimas. Juk jis nenuginčijamai rodo pačių lietuvių sutirpimą S. Paulyje. O tirpsta jie ne tik dr. V. Kudirkos rūmuose, bet ir visur kitur. Už tai negalima suversti visos atsakomybės Sąjungai. Atsakomybės šiuo rašiniu niekam ir nebandau suversti. Tačiau ar nereikia iškelti nors du, mano supratimu, labai mums svarbiu dalyku?

Pirmas. Ar neatsimenam visi, kaip dar prieš 10, prieš 8, prieš 6, metus tuose seneliuose namuose buvo pradėjusi skambėti lietuviška daina ir giesmė? Ir kaip jos pasiklausyti, ir net patys padainuoti ir pagiedoti susirinkdavo po keletą šimtinių lietuvių, o keletą kartų per metus salę net perpildydavo? Suklegėjo čia ir atgaivintos lietuviškos mokyklėlės, tegu ir nebe šimtai, tai visgi virš poros dešimčių mokinių jaunų balsų. Buvo gana dažni posėdžiai, pasitarimai, minėjimai, ir tt.. Lygiai visi atsimename, kaip visai tai buvo staiga nukirsta kažkokios nelaimingos rankos. Buvo sakyta ir rašyta, jog tie namai įgalins Sąjungą išvystyti didelį veikimą, padaryt tuos rūmus gyvu lietuviško gyvenimo centru, kai tik iš jų pašalinis – kunigai.

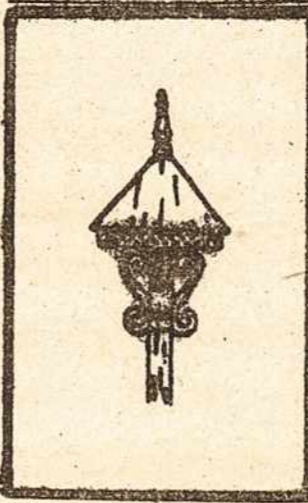
Kiek jau metų kaip jie pašalinai? Visą tą laiką nieko nesakėme, tylėdami laukėme, iki šeiminkai atliks tikrai labai reikalingus pata-

Tęsinys 9 psl.

MOTERS PASAULIS

Šį skyrių redaguoja *Halina Molinskienė*.
Raštus ir pageidavimus siųsti R. Prof. *Jožo Ar-
ruda, 176, Perdizes, São Paulo, E.S.P. Telefon.
65-09-07.*

BE MOTINOS...

Klemensas Jūra

Aš iš tu, kur be motinos augo,
Tartum smilga palinkus prie kelio.
Kur nubridęs tik mariomis vargo—
Ejau šunkeliais skurdžiaus bedalio.

Aš iš tu, kurio galvą neglostė
Rūpestinga mamytės ranka,
Sūri ašara nedžiūvo ant skruosto...
Vos rusėjo gyvybė menka.

Aš be šypsniųėjau į pasaulį,
Šuns bedalio vargus surinkau...
Man draugai buvo avys ir kiaulės
Ir molėta Šešupės lanka.

Daznai alkanas, styančiom kojom,
Po rugienas drebėjau šalčiu,
Devynmėčio protu nesumojau,
Už ką aš, Dievuli, kenčiu?

Reta laimė man buvo tos šventės —
Aplankyti senuosius kapus;
Berūdiąntis kryžius palinkęs
Ten, kur motinos kapas brangus...

Daug vėliau, kai ligoninėj karo
Aš buvau taip arti prie mirties...
Supratau— kaip sunku šiam pasauly
Kai tau rankos, o nieks neištis...

Metams bėgant— išmokau suprasti,
Kad ne viską praradęs esu, —
Radau meilę, kur amžiais negesta—
Tarp augštų tolimųjų dausu...

Radau Motiną dangišką, šventą,—
Mielą Motiną į mūsų visų.
Ji nė vieno varguos neaplenkia,
Nors nevertas— paguostas esu.

Tai Gegužės Madona šventoji,
Mūsų Motina dangiško rojaus.
Ji kiekvieną našlaitį užstoja
Nuo visų šio pasaulio pavojų.

Mes ją turime Vartuose Aušros,
Senoj sostinėj Amžino Miesto —
Apipintą stebukly legendom,
Kad per amžius lietuviui Ji šviestu.

Stebuklinga Ji aukso altoriuj
Ir mažutėj menkoj koplytėlėj—
Prie Sasnos upeliuko pakrantėj...
Vargų prislėgtą širdį prikėlė.

Kada karo griausmų kanonados
Kraujo upėmis žemę nugirdė...
Ejau drąsiai per šaltį ir badą —
Su malda į Jos Dievišką širdį.

Už tėvynę— kovojo partizano,
Nešiau lūpose vardą Jos šventą.
Lijo kulkom. Nuskynė ne viena...
Išlikau nepaliestas— gyventi.

Apkasuose, prie Frosburgo pelkių.
Žiauriai šėlusio fronto ugnį -
Netikėjau gyvybės išgelbėt...
Su viltimi meldžiausi širdy...

Nežinau, kiek stebukly patyriau?
Aš nevertas. Aš menkas žmogus,
Kartais nuodėmėj laimės jieškojės—
Gailestingas man buvo dangus.

Aš iš tu, kur be motinos augo,
Tartum smilga, menkutė žolelė...
Per marias neapmatomo vargo —
Dienų vingiuos radau tikrąjį kelią.

Maloninga Gegužės Madona —
Man nuskaidrino žemės tankus,
Ir jau baigiant gyvenimo dieną —
Kaip menkiausioji dulkė klumpu...

O, Madona, našlaičių globėja,
Tau nešu mano vargo dienas.
Tau lenkiuosi išgairintas vėjų...
Tu mūs Motina esi amžina.

Barra Funda 1974.5.1.

LIETUVĖ LAIMĖTOJA

Šių metų sausio mėn. 1 d. buvo prisaikdinta Westlake miesto (Clevelando priemiesčio) Tarybos IV rajono atstovės pareigoms Rita Premeneckienė, per paskutinius savivaldybinius rinkimus didele balsų persvara nugalėjusi stambius varžovus: advokatą Charles Raurie ir ekonomistą-brokerį Theodor Vargo.

R. Premeneckienė seniai domisi politiniu gyvenimu ir aktyviai dalyvauja keliose amerikiečių organizacijose. Jos iniciatyva buvo suorganizuota namų savininkų draugija Westlake, kurios tikslas apsaugoti ramių gyventojų reikalus nuo biznie-

Rita Premeneckienė

rių išnaudojimo. Šiuo reikalu jai pavyko praveisti ištaymą.

1971 m. R. Premeneckienė buvo išrinkta į Respublikonų centrinį komitetą atstovauti savo apylinke. Tų pačių metų rudenį ji buvo renkama į Westlake miesto tarybą, bet 40 balsų skirtumu rinkimus pralaimėjo. Dėl to nenusiminė ir tęsė darbą toliau. Būdama Westlake namų savininkų draugijos kasi-ninkė, turėjo progos leisti žmones save pažinti ir su vietiniais gyventojais susibend-rauti. Jos asmeniu susido-mėjo vietinės jaunimo orga-nizacijos. Skautės ir skau-tai ją kviečia paskaitoms. Amerikiečių jaunimui ji aiš-kina krašto laisvės vertę, paliečia ir Lietuvos tragiš-ką laisvės netekimą, skatina jaunuolius išaugti gerais sa-vo krašto piliečiais ir supras-ti pavergtų tautų siekius, jų troškimus atsipalaiduoti nuo okupantų jungo. R. Pre-meneckienė yra gili lietuvė-patriotė visa širdimi mylin-ti lietuvių tautą. 10 metų iš eilės mokytojauja Vysku-po Motiejaus Valančiaus li-tuanistinėje mokykloje, nuo 1970 metų vadovauja Lietu-vių Respublikonų Klubui, Clevelande, kurio ji pati yra

isteigėja, priklauso Clevelando DLK Birutės Draugi-jai, yra pirminke lietuvių kultūrinio darželio.

Clevelando birutininkės savo narės politiniams lai-mėjimams atžymėti savo

viešo parengimo metu ją pasveikino ir pristatė Clevelando visuomenei, palinkėjo naujose politinio darbo pa-reigose kopti aukštyn bei sėkmingai dirbti gyvenamo krašto gerovei ir drauge ginti Lietuvos laisvės atsta-tymo reikalus.

Rita Premeneckienė tur būt yra pirmoji lietuvė moteris emigrantė, natūralizuota pilietė, kuri išigijo amerikiečių visuomenėje pa-sitikėjimą politiniam dar-bui.

J. Budrienė

ŠALDYTO MAISTO NAUDA

Klausimas. Prašau Gerb. Dak-tarą paaiškinti apie naudą šal-dyto maisto, kuris dabar vis pla-čiau imamas naudoti daugelio žmonių. Ne tik šeimos, bet ir li-goninės ima maitinti žmones šaldytu maistu. Mat, esą ekono-miškiau, atmatų mažiau ir įvai-riau.

Atsakymas. Dabartiniai ko-merciški maisto apdirbimo būdai užtikrina maisto maistingumą ir saugumą vartotojui. Naujas mais-to užlaikymo būdas jį šaldant užlaiko maisto vertę ir skonį. Tie-sa, prieš užšaldant sumaišinama maisto vandenyje tirpstančių vita-minų (B, C), ir mineralų. Dau-guma šaldyto maisto turi būti lai-koma gerokai žemiau užšalimo ribos geresniame vitamino C išli-kimui. Duokim tokia šaldyta ir laikoma prie 0 Celsijaus ar 32 F apelsinų sunka netenka vitamino C ne daugiau kaip 5 proc. per vienerius metus. Užšaldytas maistas per keletą mėnesių gali netekti žymaus kiekio vitamino C. Gausios vitaminais daržovės (kopūstai, kalafijorai) jų gausiai turi ir sušaldytos.

Jei daržovės šviežiai surenka-mos ir greitai sušaldomos, savo maistingumu prilygsta ar net prašoka tas šviežias daržoves, ku-rios būna netinkamai laikomos, kol iš augintojo patenka varto-tojui. Jei šaldytos daržovės yra blogos spalvos, menko skonio ir netikusio maistingumo — jos ga-lėjo būti netinkamoj temperatū-roj laikomos, ar jau darže buvo apgedusios. Bet, paprastai, pre-kybininkai žiūri, kad geriausias kokybės prekės būtų pateikiamos vartotojui: kitaip jie neišlaikys konkurencijos.

DIR 1

Jornalistas Aídas

COMENTÁRIOS DOS PARTICIPANTES DA STOVYKLA "ŽALIA GIRELĖ"

PERGUNTAS

1. O que mais lhe agradou nesse acampamento?
2. Qual foi sua maior emoção?
3. Você conseguiu fazer novas amizades?
4. Aprendeu alguma coisa nova?
5. Como você se sente participando deste acampamento?
6. Quais os conselheiros que mais se destacaram e atenderam às suas necessidades?
7. Quando foi que você sentiu maior falta de casa? (saudades).
8. Qual sua sugestão para o próximo acampamento?

RESPOSTAS:

Vitor Tumas - 12 anos

1. As atividades que são muito gostosas de realizar
2. Me sentir um pouco livre de meus pais.
3. Consegui amizade com quase todos, mas já havia uns que eu conhecia.
4. Sim, muitas coisas, por exemplo: comer sem excesso, pois sempre comia o necessário e mais uns quebrados.
5. Muito bem rodeado de muitos amigos, uns verdadeiros.
6. Tupamaro, Oleg e Vanda, são muito legais principalmente o Tupamaro que parece ser um amigo de verdade.
7. Na hora da comida, pois em casa comia mais que aqui.
8. Retirar ginástica e principalmente aumentar o preço para nós podermos comer melhor.

ORAÇÃO PARA O DIA DE DOMINGO

Obrigado Senhor por este acampamento que tanto me ensinou.

Obrigado pelos novos amigos que conheci.

Obrigado pelos dias lindos que passamos

Agradeço também por não ter acontecido nada de muito grave neste acampamento.

Enfim agradeço por tudo de bom que nos ocorreu neste acampamento.

Gisella P. Caleffi - 12 anos

1. O baile
2. Ver os outros entrar no rio.
3. Sim, com a Beatriz Bendoraitis
4. Sim, a cantar as músicas lituanas
5. Muito bom.
6. Audra, Zizas, porque eu gosto.
7. Quando eu como, porque sinto muita fome.
8. Ter muito açúcar.

Abençoar toda minha família, e as outras famílias e os pobres.

José Silickas - 8 anos

1. O riosinho
2. Subir a montanha.
3. Sim. Alemão, Heitor, Omar, Zézinho.
4. Não
5. E me sinto bem.
6. Mauricio, Janete, Silvu, Oleg, porque eles são legais.
7. Eu senti falta de casa no café, no almoço e no jantar.
8. Retirar a ginástica, os cantos, melhorar a comida.

Senhor obrigado por essa manhã de sol, por não ter faltado comida e outras coisas.

Mário Sobolewski - 12 anos.

1. A excursão do dia 13/6/74 e os trabalhos manuais.
2. Não tive muitas mas a que mais se destacou foi ver a beleza do sitio quando cheguei.
3. Não. Eu já conhecia todos.
4. Sim, porque gostei e prestei atenção.
5. Mau, porque me debochavam muito.
6. Janete, Zizas, Grandão, Oleg, porque nos entendiam bem e preparavam coisas novas para nós.
7. No dia 12/6/74 porque eu não aguentava mais os deboches de alguns elementos.
8. As mesmas atividades que tivemos nos acampamentos passados, porque foram bem elaboradas e devem ser repetidas.

Senhor, obrigado pelo que tivemos nesta semana, pelas coisas boas e más, pelos dias de sol, e faça em que todo o mundo haja paz, alegria, harmonia. Obrigado também pelo pão de cada dia, pelos bons conselheiros e pelo kunigélis Saulaitis que fez com que todos de sentissem bem neste acampamento.

Eliane Korsakov - 11 anos

1. Os conselheiros
2. Os trabalhos manuais e diversões da noite.
3. Sim Gisele, Ana Beatriz, Márcia P.
4. Sim, o sapinho e lampeão. Gostei muito.
5. Sinto muita alegria, de fazer coisas novas
6. Janete, Eugenia, Audra, Zizas. Ensinaram coisas novas e cuidaram da gente quando precisávamos de remédio e outras coisas.
7. Na hora de dormir e quase todas as horas. A gente sempre sente falta de casa.
8. Mais camas, e um lugar mais quente.

Agradeço a comida, e aos donos deste sitio por nos tê-lo emprestado.

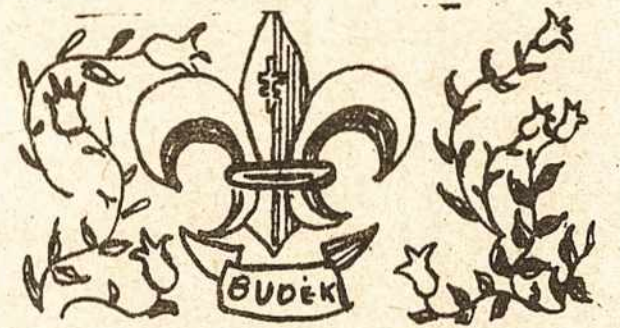
André Victor Valavičius - 11 anos

1. Nadar na represa, o verde, sol, olimpíadas, escalação nas montanhas e os jogos.
2. Nadar na represa e andar de carona nos caminhões.
3. Sim, com muitos amigos tais como: Heitor, Paulo, Mário Vitor, Zézinho, etc.
4. Sim, os jogos, reza lituana e ter mais educação.
5. Muito bem e alegre.
6. Janete, Zizas e Wanda por que eles foram muito legais, atendidos por nós e zelaram pela noite que havia muitos doentes.

7. no café, almoço e jantar
8. Deixar a gente dormir mais tarde e melhorar na comida.

Meu Deus:

Eu fico contente por ninguém ter ficado muito doente, por não ter chovido, pelos jogos. Olimpíadas e por ter participado por este belo acampamento. Amen.

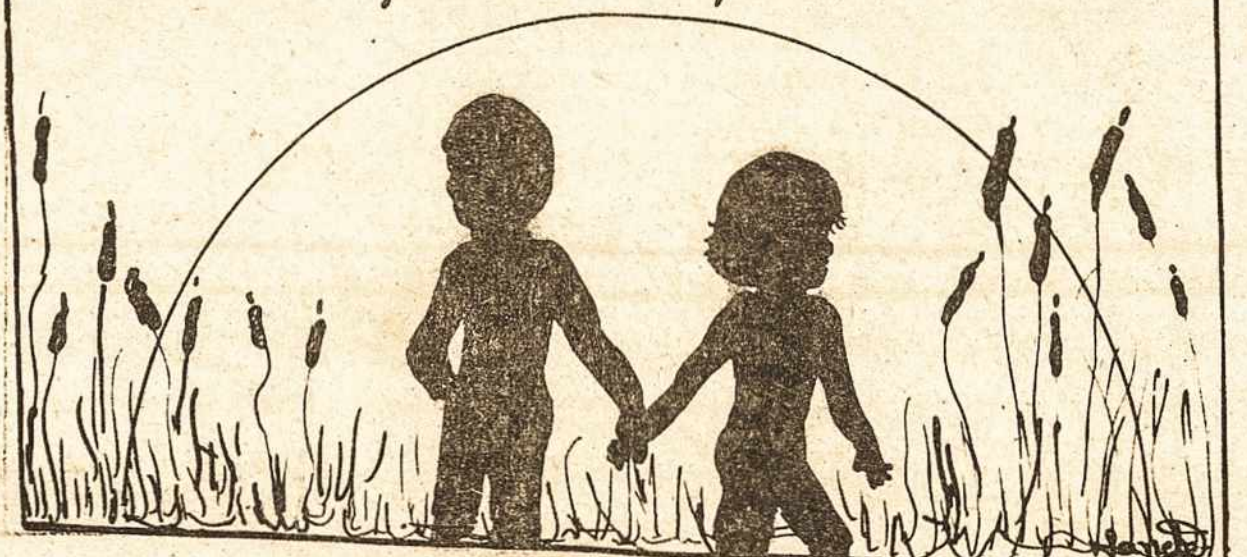

Wilson Lonaro - 14 anos

1. Dormir na barraca.
2. Dormir na barraca.
3. Sim a Gisela e o Zézinho
4. Sim aprendi a passar fome porque faltava comida.
5. Feliz
6. O Grandão, a Janete, o Waltinho, a Vandute e o Oleg e a Márcia.
7. Na hora do almoço, café Jantar e merenda.
8. Pôr mais comida na mesa e mais açúcar no café e no refresco.

Eu agradeço a Deus por ter tido uma stovykla muito boa e alegre e por não ter tido muitas pessoas doentes.

As crianças são a mensagem de que Deus não perdeu a esperança nos homens

Mūsu Lietuva Maziesiems **stovyklā**

Zaļa Girelē

BALTA

MŪKŪKA

ZZZZZZ

FRRRIIII!!

ZAĻĀ GIRELĒ

LABAS?

AH! AH! AH!
ČIBULIŪKAI
YRĀ ĶĪA

ANDEI 1km
ESTOU MUITO
CANSADA

SOU PEQUENA,
MAS, DERRUBAI
O GRANDAO

RICARDO
BENDU RAITI

MIEGOKĻI
SU VELNĪKĀIS,
IR SĀPNOKĻI
SU AĢELIŅĀIS

BUĒĶ!

Margarida

LARIIII!

Literatūra - Dailė - Mokslas

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

(Tąsa iš praeito Nr.)

Stofanija Rūkienė

VYRŲ IEŠKOJIMAS

Bedirbdama arčiau kaimo, dažniau susitikdavau su moterimis, kurių vyrai buvo atskirti ir nuvežti nežinomais keliais. Visos jais rūpinosi ir stengėsi vyrus susirasti.

Man taip ir liko neaišku, kur dabar mano vyras. Gal jam pasisekė miškė išsislapstyti, o gal ir suėmė, kaip man tvirtino L. Kumpinias. Jei gyvi, tai jie visi jau anapus frontų. Reikia paieškoti Sibire, gal tada bus aiškiau ir ramiau.

Tremtinės suėjusios didesnėn krūvelėn, nuolat kalbėdavo apie vaikus ir vyrų ieškojimą. Tokios gyvenimo sąlygose vaikų išlikimas labai netikras.

Tik laisvajame pasaulyje klausama:

— Kodėl jį areštavo? Ką jis padarė? Už ką jį nuteisė?

Čia kitaip šnekama:

— Ar jis nesėdėjo kalėjime? Tai laimingas.

Komunistiniuose kraštuose kiekvienas gali būti suimtas visai nekaltas. Rusų tarpe daug yra sėdėjusių kalėjime. Kalėjimas čia

yra lyg koks kurortas, kur žmonės poilsiauja. Tik tą kurortą visi keikia riebiausiais rusiškais keiksmiais.

Daug vietinių, atsėdėję dešimtį ar penkiolika metų kalėjime, į senąją vietą negrįžta. Dažnas kalėjime buvo sukūręs antrą šeimą. Atlikęs bausmę, grįžta pas savo pirmąją žmoną. Kiti antrosios žmonos nemeta ir pasilieka gyventi lagerio apylinkėje. Daug žmonių, ilgai nesulaukdamos vyrų, išteka. Grįžęs vyras ir radęs ištekęsiją žmoną, veda trečią. Taip ir maišosi pasaulis. Pasodino vyrą kalėjiman, tai žmona nėra tikra, kad jis pas ją sugrįš. Komunistinė sistema įpratino žmones gyventi tik su diena.

Vietiniai nujautė, kur gali būti lietuviai politiniai kaliniai, nes labai gerai pažino apylinkės darbo stovyklas. Gavome iš jų porą tikslų adresų.

Pirmutinis adresas buvo: Krasnojarskyj kraj, stacija Rešoty; poštovyj jaščik, kurio numeris buvo išreikštas trupmena ir jo dabar gerai neprisimenu, tik žinau, kad viršutinis skaičius buvo 127. Visos parašėme stovyklos komendantui laiškus, klausdamos apie savo vyrus, nors tikrai nežinojome, į kurį pasvietį jie nukišti.

Po keturių mėnesių gavome atsakymus. Paklunienei, Bielskienei, Gintalienei, Ylienei, Belžakienei ir kitoms moterims prane-

sė, kad jų vyrai yra Krasnojarsko darbo stovykloje. Aš gavau atsakymą kad tokio šioje stovykloje nebuvo ir nėra.

Vėliau parašiau laišką į Asino stovyklą ir iš ten pranešė, kad tokio nėra.

Nesuradusi vyro, iš tikrųjų džiaugiausi ir galvojau, kad jis išliko nesuimtas ir išsislapstė. Bet per Lietuvą praūžė karas. Gal jau nėra nei vyro, nei dukrytės. Būčiau laiminga, jei tik sužinočiau, kad jie gyvi.

Kartais taigoje pravirkstu ir klykiu, kiek tik jėgos leidžia, net visa giria skamba. Kartais gal ir gera išsirekti. Kitaip galima išeiti iš proto. Tremtinė Ramanauskienė išprotėjo, ir ją išvežė į Tomsko beprotnamį. Žiaurus jos likimas, nes ten ji bus gyva palaidota. Čia ji neturi savųjų ir niekas jos neišims, o be artimųjų parašo neišleidžia. Niekada ta vargšė tremtinė negrįš į namus.

Nėra nė vieno lietuvio tremtinio, kuris nesvajotų grįžti į tėvynę. Jei paleistų, visi pėsčiomis išeitų iš šio nemielo ir nesvetingo krašto. Susitikę įvairių tautybių tremtiniai tuojau vieni kitų teiraujasi, kas girdisi ir ar dabar neleidžia namo. Mes visi užmiršdavome, kad turim po dvidešimt penkeris metus.

Dėl visko dar parašiau vyro paieškojimą į Ulan-Ude stovyklą, bet ir iš ten gavau neigiama atsakymą. Bus daugiau.

GYVENTOJŲ PRIEAUGLIO PROBLEMAS

Lietuvos negalima priskirti prie tų laimingųjų kraštų, kurie nežino karų, okupacijų ir kurie ramiai sau gyvena, laisvai kuria savo kultūrą, auga gyventojų skaičiumi.

Tuo tarpu vargšė Lietuvą beveik periodiškai nusiaubia karai, okupacijos ir kitos baisios audros. Lietuvos sienos ir ribos taip pat niekada nėra pastovios. Lietuvos valstybė niekada, net savo klestėjimo metais, nebuvo sujungusi visų savo etnografinių žemių ir žmonių. 1918 — 1920 m. atkurtos nepriklausomos Lietuvos vadovams nebuvo pavykę sujungti netgi visų lietuviškai kalbančiųjų gyvenamųjų žemių sričių. (Ir už dabartinės okupuotos Lietuvos ribų yra nemaža lietuviškų žemių, kurių žmonės ir šiandien kalba lietuviškai. Tai Apsco, Breslaujos, Vidžių, Gervėčių, Varnionių, Varnanavo, Rodūnios ir kitos sritys vadinamoje Sovietinėje Gudijoje, Seiny, Punsko, Smalėnų ir kitos žemės Lenkijoje. Pagaliau didžiulė Mažoji Lietuva, skaudaus sovietinio genocido pokario metais paliesta, yra stipriai

(700,000 gyventojų) rusų kolonizuota.

*

Štai keletas duomenų apie Lietuvos gyventojų skaičių (vairiais metais): 1897 m. — 2,750,000, 1913 — 2,828,000, 1939 — 2,880,000, — 1940 — 2,925,000 gyventojų. Apytiksliai apskaičiuota, kad II pasaulinio karo metu žuvo, buvo ištremta į Sibirą ir kitais būdais iš Lietuvos išvyko 850,000 žmonių. Taigi Lietuva neteko beveik trečdalis savo gyventojų. Pokario metais į Lietuvoje atsiradusią "pratuštėjusią erdvę" ėmė keltis nauji gyventojai iš sovietinių Rusijos, Gudijos, Ukrainos ir kitų respublikų. 1951 m. Lietuvoje buvo 2,561,000 gyv. 1939 m. jau 2,711,000, 1962 m. — 2,853,000, 1968 m. — 3,064,000. 1973 m. okupuotos Lietuvos gyventojų skaičius siekė 3,234,000.

Taigi Lietuvos gyventojų skaičius XIX amžiuje per 70 metų padidėjo labai nedaug — tik 13-14 proc. Tuo tarpu viso pasaulio gyventojų skaičius nuo 1950 m. padidėjo net 44 pro-

centais, o per visą XX amžių, nors daug žmonių žuvo karuose, išaugo daugiau kaip dviem kartais. Manoma, kad 2000 metais pasaulio gyventojų skaičius bus du kartu išaugęs, kaip buvo 1970 metais.

Pokario metais keitėsi ir miestų-kaimų gyventojų santykis. 1973 m. pradžioje okup. Lietuvos miestuose gyveno jau 54% visų gyventojų, kai kaimuose (kolchozuose ir sovchozuose) tebuvo 46 proc. Sparčiausiai augo sostinės Vilniaus gyventojų skaičius. 1940 m. Vilniuje buvo 209,400 gyv., 1944 m. gale tik 110,000, o 1973 m. miesto gyventojų skaičius pasiekė 409,300. Jeigu ir ateityje Vilniaus gyventojai tokiu pačiu tempu didės, 1980 m. jo gyventojų skaičius pasieks 600,000.

"Kaune 1939 m. buvo 154,100 specialistų. Dėlto pokario metais į ištuštėjusius Lietuvos miestus, ypač į Vilnių ir Klaipėdą, atsikėlė nemažai įvairių tautybių žmonių iš kitų respublikų". To paties leidinio duomenimis, 1970 m. okup. Lietuvoje buvo 268,000 rusų, 240,200 lenkų, 45,400 gudų, 25,100 ukrainiečių. 111 psl. rašoma: "Po lietuvių gausiausi gyventojų skaičiumi Lietuvoje yra rusai. Prieš Didįjį Tėvynės karą rusų Lietuvoje

gyveno nedaug jie tesudarė apie 3 proc. visų gyventojų. Lietuvai įstojus į Tarybų Sąjungą, o ypač po Didžiojo Tėvynės karo, rusų skaičius gerokai padidėjo ir 1970 m. sudarė 8,6 proc. Lietuvos gyventojų" (112 psl.). Toliau rašoma, kad 85 proc. Lietuvos rusų gyvena miestuose.

Nors po Stalino mirties masinis rusų kolonistų plūdimas į Lietuvą ir buvo apstabdytas, tačiau nesustabdytas. 1971 m. į Lietuvą nuolatiniame apsigyvenimui įvažiavo iš Sovietų Sąjungos "brolišky respublikų" 7000 žmonių, iš jų pusė buvo rusai, kita pusė — ukrainiečiai, gudai, kazachai.

*

Pastaruoju metu okup. Lietuvoje staiga pradėjo mažėti natūralus gyventojų prieauglis, kurio kritimą susidomėjo net "Komunisto" žurnalas. Paskutiniame numeryje šiuo reikalu paskelbtas V. Lukoševičiaus rašinys. Ten nurodoma, kad per 50 paskutinių metų Lietuvos gyventojų skaičius padidėjo tik 10 proc.; tuo tarpu visoje Sovietų Sąjungoje 52 procentais. 1972 metais tūkstančiui gyventojų vidutiniškai teko tik 17 gimusiųjų, o natūralus prieauglis

Tesinys 8 psl.

PRIEAUGLIO PROBLEMOS

Iš 7 psl.

gyv., o 1973 m. 332,400. Klaipėdoje 1938 m. — 47,000, 1973 m. — 155,000; Šiauliuose 1939 m. — 31,600, 1973 m. — 103,200; Panevėžyje 1939 m. — 26,700, 1973 m. — 84,000.

*

Dabartiniai sovietiniai šaltiniai neslepia, kad okup. Lietuvos gyventojų prieauglį turtina "tarprespublikinė gyventojų migracija". 1973 m. Vilniuje išleistame leidinyje "Lietuvos TSR gyventojai" (103 pusl.) rašoma, kad karui pasibaigus "miestuose trūko darbo rankų, neužteko

tesiekė vos 7,9 proc. Per pasakutinius 12 metų gimimų lygis sumažėjo 25, o natūralinio prieauglio sumažėjimas pasiekė net 56 proc.

Nurodomos ir gyventojų prieauglio mažėjimo priežastys. Jų tarpe minėtinos šeimoms kurti ir vaikams auginti nepalankios aplinkybės. Miestuose žymi dalis darbininkų apgyvendinama bendrabučiuose, kur nėra sąlygų šeimoms kurti. Didelė dalis moterų dirba. Nemaža dalis darbininkų dirba II ir III-je pamainoje. Kitos moterys dirba labai sunkius ir sveikatai kenksmingus darbus. Įmonėse labai

neproporcingas vyrų ir moterų skaičius. Sakysime, Utenos trikotažo fabrike dirba 2300 moterų ir tik 400 vyrų. N. Akmenės cemento fabrike dirba daugybė vyrų ir labai nedaug moterų. Šiuose miestuose santuokų skaičius labai sumažėjęs.

*

Sovietinė santvarka okup. Lietuvoje moteris pavertė fabriku vergėmis: jos visada yra apkrautos sunkiais įmonių darbais, privalo dalyvauti įvairioje veikloje, klausytis komunistinių ir antireliginių paskaitų, lankyti specialius kursus. Praktiškai jau dingsta daugiavaikės šeimos.

Vadinamieji vaikų priedai prie algos yra labai nežymūs. Miestuose lietuvių šeimoms neatleidžiami butai, tačiau jų niekada netrūksta kolonistams rusams, kuriems butai teikiami be eilės, vos tik jiems atvykus iš Rusijos, kai lietuvių šeimos turi jų dangėlių metų laukti. Taigi okupacinė Lietuvos valdžia nesudaro ir nesistengia sudaryti šeimyniniam lietuvių gyvenimui sąlygų. Tai nėra labai nuostabu, nes jos tikrasis uždavinys yra Lietuvą kolonizuoti rusais. Šitokiu būdu okupantai sprendžia Lietuvos gyventojų prieauglio klausimą. b. kv.

Spaudos draudimas

Siemet tektų minėti dvigubą lietuviškos spaudos sukaktį: 110 metų nuo spaudos uždraudimo ir 70 metų nuo draudimo panaikinimo.

Rusai lietuvišką spaudą pradėjo drausti 1864 m. O galutinai ji buvo uždrausta 1865 m. rugsėjo 26 d. Tai įvyko po nenusisekusio 1863 m. sukilimo. Tuomet Vilniaus generalgubernatoriumi buvo paskirtas Muravjovas, kuris žmonių yra vadinamas Koriku. Jo įsakymu daug žmonių buvo sugrūsta į kalėjimus ar ištremta į tolimuosius Rusijos plotus. O karo lauko teismo sprendimu, buvo pakarta apie 150 žmonių. Žudė ir trėmė lietuvius, o jų turtą dalijo iš gilumos Rusijos atvežtiems burliokam. Rusai galutinai pasiryžo surusinti Lietuvą, ir kad tas sumanymas geriau pavyktų, tai uždraudė lietuvišką spaudą. Kad lietuviai geriau pramoktų skaityti rusiškas knygas, tai pradžia buvo sumanyta spausdinti lietuviškas knygas rusiškais raidėmis. Tai buvo taip vadinama „graždanka“. Bet lietuviai tokių knygų nemėgo, jas rinko ir degino.

Kai tik rusai uždraudė spaudą, lietuviai pradėjo spausdinti Rytprūsioose. Pradžioje spausdino tik religines, o kai žmonės įprato skaityti, tai pradėjo spausdinti jau įvairaus turinio knygas ir laikraščius. Tuoj atsirado šimtai savanorių knygnešių, kurie pradėjo slapta nešti per stipriai rusų saugomą sieną knygas ir jas platinti Lietuvoje. Dauguma jų neieškojo pelno nė garbės, o tik dirbo sunkų lietuviškos spaudos išlaikymo darbą. Jų nebaugino kalėjimai, nė trėmimai į Sibirą. Knygnešių dėka visa tauta pamilo lietuvišką spausdintą žodį ir pasiryžo jį ginti. Net ir šiandien nuostabu, kad taip skriaudžiama ir persekiojama lietuvių tauta ryžtingai atlaikė anuometinės galingos Rusijos spaudimą. Pagaliau rusai pamatė, kad nepajėgs nugalėti, grąžino lietuviams spaudą.

Štai tuo klausimu keletas spaudos ištraukų:

„...Kelią į Prūsus dėl lietuviškų knygų pirmas parodė Žemaičių vyskupas M. Valančius. Dar apie 1867 m. jis ėmė ten spausdinti lietuviškas knygas ir per savo ištikimus žmones slapta jas gabenti Lietuvon ir čia irgi, žinoma, slapta žmonėse platinti.“

„Pirmaisiais knygnešiais buvo Stasys Račiukas nuo Raguvos, Simonas Kulakauskas iš Raseinių apskr., Rukuiza, Jurgis Bielinis nuo Biržų, Julius Steponkevičius iš Rietavo ir kt. Buvo tai tartum mūsų pirmieji kareiviai, ėję dėl mūsų sulaužytų teisių pirmose eilėse prieš visą tamsią Rusijos galybę.“

„Tačiau pirmasis knygnešys, daug kartų ir sunkiai nukentėjęs (dėl knygų), buvo Karolina Lanevičaitė. Pirmą kartą su kny-

gomis ji buvo suimta dar 1869 m. Gruzduose, Šiaulių aps. Pirmu atveju kalėjimuose ją iškankino 16 mėnesių, o trečiu kartu suimta su knygomis ji buvo ištremta į Oloneco guberniją. Ar bepamatė ji kuomet nors savo gimtąją šalėlę, — nežinoma.“

Pirma mums žinoma dėl lietuviškų knygų padaryta krata 1869 m. pas vieną Ginteliškių kaimo ūkininką, o pirmą didelę byla dėl knygų įvyko 1870-1871 m. Tuomet buvo suimti, ilgai kalėjime laikyti ir pagaliau į Sibirą ar kitur ištremti aštuoni žmonės.“

„Antanas Bataitis, gimęs 1854 m. Smilgių val., Panevėžio aps., Smilgių parapijos kun. Apulskio paragintas, pradėjo nuo žmonių supirkinėti rusiškas knygas 1882 m. Kun. Apulskis Bataičiui duodavo pinigų ir jis knygas supirkinėjo ir nešdavo kunigui, kuris jas sudėgindavo. Vėliau jiems pristatydavo lietuviškų knygų. Taip pat knygas iš žmonių supirkinėdavo ir jas degindavo Smilgių val. ūkininkai Adomas Giedrikas, Jurgis Klykūnas ir kt. Vėliau pakilo susipratimas ir žmonės rusiškų knygų iš rusų valdžios neimdavo“. (P. Ruseckas, „Spaudos draudimo gadynė“, 1929 m.).

Suvalkijoje pirmoji politinė byla už lietuviškų knygų platinimą buvo sudaryta apie 1889 m. Žandarai padarė kratą pas ūkininką Akelį (Turgalaukio km., Liudvinavo val., Marijampolės aps.), surado seną užsieninį lietuvišką kalendorių. Už tai Akelis 2 metams ištremtas iš Lenkų karalijos. Apie tą laiką buvo nubaustas ir Lukšis (Šakių aps.) knygrišys Pranas Kriaučiūnas. (Dr. K. Grinius, „Atsiminimai ir mintys“.).

Vienas iš didžiausių knygų platinimo centrų buvo Garšvių kaimas, Panevėžio aps. Ūkininkai K. Ūdra, K. Bružas, Ladukas ir kt. įmokėjo po 200 rublių ir pasidalijo darbu: vieni užpirkinėjo knygas Prūsioose ir patys jas gabeno per sieną, kiti jas vežėsi į Garšvius, o iš ten, slapstydami daržinėse, kiojimuose, skirstydavo užsakytojams, dar kiti vedė atskaitomybę. Knygos iš Garšvių keliaudavo į visus Lietuvos miestus, net į didesnius Rusijos centrus, kur gyveno lietuviai. Ši organizacija išsilaikė apie 10 metų.

„Vienas iš drąsiausių knygnešių buvo ūkininkas nuo Biržų Jurgis Bielinis, knygnešių karaliūm vadinamas. Jis vienas išplatino pusę visos draudžiamosios literatūros, suorganizavo knygų platinimą visoje Lietuvoje, vis sugebėdamas išsisukti iš policijos nagų. Kiek jis sumanumo parodė, kiek pavojingų nuotykių išgyveno — didžiulėje knygoje neaprašysi.“ (V. Sruogienė, „Lietuvos istorija“.).

Šiandien, minint spaudos atgavimo 70 m. sukaktį, ar turime nors vieną buvusį knygnešį gyvųjų tarpe?

V. Vytenietis

Kanklininkas

Dagio skulptūra

VINCAS KAZOKAS

BROLIŲ DIALOGAS

Pavergtieji:

Gimton žemėn šaknimis giliai įaugę.
Mes kaip medžiai, vėtrų plakami.
Neišplovė mūs nei laiko sriautai.
Neišdegino nei priešai ugnimi!

Ir tik žvilgsniai mūs į tolius tiesias.
Sėkdami iš tolo jūs laisvus kelius.
Mes — šaltiniai, jūs — svajonės mūsų šviesios
Naktyje be jokių žiburių — — —

Laisvieji:

Mes neturime gimtosios žemės ilgesio
(Juo gyveno ir mirė mūsų tėvai).
Mes čia laisvėje, pavargę ir pailbę.
Nusivylę klausiam — kur gimti namai?

Ak, tebūna jūsų žvilgsniai taiklios strėlės.
Tegu žeidžia, tegu sminga neramion širdių!
Ir per skausmą, mus gyventi prikėlusį.
Mes vėl tapsim jūs nedaloma dalim!

MŪSŲ ŽINIOS

IŠRINKTA URUGVAJAUS JK VALDYBA

Liepos pradžioje Urugvajaus Lietuvos Bendruomenė sušaukė susirinkimą, kuriame buvo išrinkta Urugvajaus Jaunimo Kongreso valdyba, kuri neturėsianti pirmininko, o dirbs kolektyviniškai, susirinkdama du kart per mėnesį. Komitetas ruoš kanadiečių lietuvių „Aušros“ koncertą rugpiūčio 24, rūpinsis dar lietuvių kalbos pamokomis, stengsis traukti daugiau jaunimo ir vyresniųjų lietuvišką veiklą ir palaikyti jau esamus jaunimo vienetus.

I komitetą įeina šie asmenys: Birutė Mačanskienė, Juozas Edvardas Petruškevičius, Edmundas Andruškevičius, Romas Mačanskas, Rikardas Geležauskas, kun. Jonas Giedrys, Komiteto adresas: Casilla 2313 - Cerro, Montevideo, tel. 31-1674.

SUDARYTA ARGENTINOS JK KOMISIJOS

Birželio 30 Buenos Aires Lietuvos Susivienimo namuose sudaryta III PLJK Argentinos komisija: Viktoras Barzdžius, Nelida Zavickaitė ir Jonas K. Baltrūnas ir Jonas K. Mikalonis. Kongreso Būstinė įsitaisė Lietuvos parapijoje, Avellanedoje, adresas: Mendoza 2280. Telefonas 208-5027. Vedėjas - V. Barzdžius.

Informacijos komisija, kuri rūpinasi būstine, pranešimais, spauda, registracija ir ryšiais su kitais kraštais: Viktoras Barzdžius, Viktorija Bagdonaitė.

Atidarymo komisija (atstovų priėmimas, programa, parodos, nakvynės, turizmas ir transportas): Nelida Zavickaitė, Monika Balčiūnaitė.

Stovyklos komisija: Jonas K. Baltrūnas, Juozas Deveikis.

Finansų komisijos išdininkas Jonas K. Mikalonis, kontrolierius: Alos taryba.

Anketa taikoma asmenims, kurie vienokiu ar kitokiu būdu norėtų prisidėti prie kongreso darbų. Lape jie galės pažymėti, kuri kongreso ruošos sritis juos domina, o JK būstinė paruos šių asmenų kartoteką.

PRAEJO „ŽALIA GIRELĖ“

Vaikų stovykla „Žalia girėlė“ pasibaigė liepos 16. Apie 29 vaikai su vadovais praleido aštuonias gražias dienas p. Jono ir Aldonos Valavičių vasarvietėje Santa Isabel, SP.

Pabaigtuvių proga stovyklos vadovai išrinko pasižymėjusius stovyklautojus, o visiems įteikė spalvotus stovyklos pažymėjimus ir dovanėle, kurių didesnis dalis buvo lietuviškos knygos ar skautiški ženkliukai. Pasižymėjo šie stovyklautojai: stovyklos „palpiteiro“ Mário Sobolewske, pats „išdykiausias“ Valdir Janusevičius, linksmiausias Pranciškus Dilys, stovyklos „pletkininkas“ Eliziejus Draugelis, tyliausias Omar Tumas, geriausias aktorius José Silickas, daugiausia dainavo Rikardas Kemeklis Merani, plaukuočiausias - Zezinho Reis Rielli, gražiausias Fabio Caleffi, pats punktučiausias Heitor Lipsky, daugiausia stengėsi Tomas Wondrak, gražiausiai išreiškė būrelio dvasią Beatriz Bendoraitytė, paklusniausia Marinei Bareišytė ir

Eliane Korsakov, labai pastabi Angela Lipsky, skautiškausias Andrius Valavičius.

Per visą stovyklą nebuvo nė lašo lietaus, o tik saulėtos dienos ir vėsios naktys. Šeštadienį, liepos 13, stovyklautojai atliko bent 11 km. žygi „Amazonas“ ir „Skautų dienos“ proga, netoli ežero be indų kepdami skanius pietus. Sekmadienį beveik 20 šeimų aplankė stovyklautojus, dalyvaujanti šv. Mišiose 11 val. prie vėliavų ir lietuviško kryžiaus, o popiet - padėdami stovyklautojams dainuoti, žiūrėdami lėlių teatrą ir panašiai. Pirmadienį - tradicinis karnavalas su maskarado eiseną ir premijomis.

Stovykla baigta antradienį su vėliavos nuleidimu, premijų įteikimu ir Mišiomis laužavietėje prie upelio. Ketvirtadienį naktį visi stovyklos vadovai dalyvavo Mišiose, o sekmadienio Mišiose visi mažieji stovyklautojai paskaitė savo sukurtas maldas.

Stovyklos vadovai ir stovyklautojai nuoširdžiai dėkoja p. Valavičiams, užleisusiems savo vasarnamį tokiai didelei šeimai; p. Petriui Šimoniui, kun. St. Šileikai už vaikų vežimą; p. K. Ambrozevičiui, L. ir E. Bendoraičiams, V. Bacevičiui už talką stovyklos metu; p. P. Bareišiui, Tėvams Jėzuitams, Tėvams Saleziečiams už talką ir paramą. Ypatingai dėkoja p. Adelei Baltrušienei, virusiai taip skaniai ir vis laiku, ir p. Eugenijai Bacevičienei, pasirūpinusiai stovyklos sveikata, nuotaika ir sugyvenimu.

Stovyklautojai, tėvai ir vadovai kviečiami į susirinkimą - pobūvį rugpiūčio 3 d., šeštadienį, 16 val. Ramovėje.

A.S.

SAJUNGOS GERAS DARBAS IŠ 3 PSL.

symus, iki susiorganizuos savo Jėgas darbui. Visas S. Paulis mato, ir Sajungos korespondentas pats pripažino šio laikraščio puslapyje, jog gyvesnė veikla neišsivystė. Esu įsitikinęs, jog, be didesnio stebuklėlio, ta veikla ir nebeisvystys. Kas nori regėti, tas regi. Ir į atnaujintus dr. Kudirkos rūmus retas te-užsuka pačių sąjungiečių narių sūnus, ar dukrelė, ar vaikaitis. Tuo nėra ko džiaugtis, nes tai yra lietuviškos širdies, lietuviškojo gyvenimo mirties ženklas. Bet tai reikia matyti, pripažinti, ir padaryti teisingas išvadas.

Antra. Taip pat visiems yra žinomas ir regimas faktas, jog lietuvišką širdį dar tebeturįs, lietuviška kultūra ir papročiais besirūpinantis jaunimas buriasi Zelinos ir Šv. Kazimiero parapijose. To jaunimo patarnavimu ne vieną kartą pasinaudoja ir Sąjunga.

Nesakau, jog Šv. Kazimiero ar Zelinos parapijose viskas šimtu procentų gėra. Ne. Ir čia lietuvišką kūną nuolat eda nutautimo vėžys. O kodėl tose parapijose jaunimas dar buriasi? Ar ne todėl, kad čia jis randa jam visiškai pasišventusių,

nesavanaudiškai jų labai atsidėjusių jaunesniųjų asmenų? Ar tokių turi dr. Kudirkos rūmų šeiminkai? Ar turės jų pramatomoje ateityje? Nemanau. Juo toliau, juo bus visiems blogiau. Todėl ir kyla klausimas, ar ne pasakutinis metas yra visiems, tuojau pat, né kiek nebedelsiant, paduot rankas ir imti rimtai veikt tam geriausios valios, dar lietuviškų nuotaių jaunimui padėt tokiu išlikti, o per juos gal ir dar daugiau prisitraukti? Ir čia.

SAJUNGA-ALIANÇA GALĖTŲ SUVAIDINTI GAL LEMIAMA, VAIDMENI KOKIU BŪDU?

Kai dr. Kudirkos rūmai dar nors kiek pasitarnauja, kad ir mažam lietuvių būreliui, tai to nebegalima pasakyti nei apie V. Anastácio, nei apie V. Belos nuosavybes. Jos tik kitataučiams betarnauja. Beloje įkurtas fabrikėlis. Anastaziją išsinuomojo kitataučiai savo šokiama. Ir prie dr. Basanavičiaus namų sienos parašas liudija, kad jie išnuojami baliams, vestuvėms ir tt. O būtų galima padaryt, kad nors vieneri ar dveji rūmai tarnautų kaip tik visam mūsų lietuviškajam jaunimui. Kokiu būdu?

REIKIA JUOS PARDUOTI IR TUOJAU NUPIRKTI STOVYKLAVIETĘ, IR JĄ PAVESTI

VISAM LIETUVIŠKAJAM JAUNIMUI NAUDOTIS.

Sąjunga liktų kaip dabartinių namų, taip ir vasarvietės vienintėte juridinė savininkė ir tikroji jos administratorė. Visi norintieji ja pasinaudoti, turėtų susitarti dėl laiko ir sąlygų. Už stovyklų programas ir jų tvarką būtų atsakingi jų organizatoriai. Argi tokios, ar panašios sąlygos būtų Sąjungai nepriimtinos? Ką geresnio ji begalėtų sugalvoti? O jei, gink Dieve, lietuviškoji visuomenė bei bei jaunimas tokia stovyklavietė-vasarvietė nesinaudotų ir ji imtų tik nuostolius duoti, tada Sąjunga galėtų ją ramia sąžine parduoti ir pinigais kitiems lietuviškiems reikalams sunaudoti. Žinant, jog žemės kainos Brazilijoje nesunka, o vis kyla, šitoks senų mums nebe-naudingų pastatų pakeitimas stovyklavietei-vasarvietei tinkamu ū-

kiu garantuotų jog lietuvių turtas nebūtų prarastas, o tik padidėtų.

Todėl yra gražiausia proga Sąjungai pasireikšti visai kolonijai ypač jos jaunimui tikrai reikalingu, naudinga ir garbingu žygiu. Juo ji greičiau tą žygi padarytų juo būtų geriau.

Jonas Kidykas

Savo anūką
PETRIUKĄ
TIJŪNĖLI,
septintojo
gimtadienio
proga
sveikina
MOČIŪTE.

REDAKCIJA GAVO LABAI ĮDOMIOS MEDŽIAGOS APIE DABARTINĮ LIETUVOS GYVENIMĄ, APIE SIBIRE ESANČIŲ LIETUVIŲ PADĖTĮ, JAS PRADĖSIM SPAUDINTI KITAME M.L. NUMERYJE.

Kun. Antanas Saulaitis, S.J. šią savaitę lankėsi Argentinoje bei Urugvajuje, kur su vietos jaunimu ir veikėjais tarėsi, kaip geriau suorganizuoti Jaunimo Kongresą kitų metų gale. S. Paulin turi sugrįžt šį penktadienį ar šeštadienį.

TAIP ATIDARYTA BALŲ PARODA

Ši paroda buvo ruošiamą keletą mėnesių. Atidaryta liepos 19, penktadienį, Portinari salėje, Praça Roosevelt, pačiame São Paulo miesto centre (netoli Consolação bažnyčios). Atidaryme dalyvavo São Paulo gubernatoriaus, São Paulo Secretaria de Turismo e Promoção atstovai, São Paulo valstijos seimo delegatė deputatė Sra. Dulce Cunha Braga Salles ir didelis būrys lietuvių, latvių estų ir brazilų.

Atidarant parodą kalbėjo deputatė Dulce Cunha Braga, primindama, kad Pabaltijo tautoms nesugražinama laisvė, nors turi tokias šimtmetines valstybingumo ir kultūrinės tradicijas, kaip ir ši dailės paroda liudija. Po jos kal-

Tęsinys 10 psl

IŠ SOVIETINĖS SPAUDOS

Geras artojas ir
nosim arti moka.

A. TARABILDOS

Sovietuose sėjos sezoną pradėjus

LIE TU VI Ū , L AT VI Ū , E ST Ū P A R O D A

PASIBAIGS ŠI SEKMADIENI,
22 valanda. Programa prasidės
20 valanda. Atsilankykite. AčiūMŪSŲ
ŽINIOS

BRAZILIJOS JK KOMITETAS

Organizacijų atstovų trečiajame posėdyje liepos 12 d. papildytas Brazilijos Jaunimo kongreso komiteto sąstatai ir nutarta sudaryti komiteto valdyba

Ligi šiol yra šie organizacijų atstovai Brazilijos Lietuvių Bendruomenė: Algirdas Sliesoraitis, Geny Žarkauskaitė, Lietuvių Sąjunga Brazilijoje - Aliança: Jonas Antanaitis, Lietuvių Katalikų šv. Juozapo Bendruomenė: Jonas Tatarūnas, Žilvitis: Eugenija Bacevičienė, Skautai: Antanas Aleknavičius, Ateitininkai: Lidia ir Eunice Rubliauskaitės, BLB Akademinis sambūris: Gražvydas Bačelis, Seserys prancišketės: Sesuo Julija, Nemunas: Jonas Lukoševičius, Tėvai Jėzuitai: kun. Petras Daugintis, Rio de Janeiro lietuviai: prel. Pijus Ragažinskas, BLB Literatūros ratelis: Julija ir Elena Ažuolaitės.

Komiteto valdybos klausimu nutarta, kad jis būtų sudarytas iš penkių asmenų, kuriuos pakviestų ir komitetui pristatytų kun. A. Saulaitis. Valdybos nariai bus žinomi sekančiame organizacijų, bairų ir vietovių posėdyje rugpjūčio 9 d., 20:00 val. Jaunimo namuose.

Dalyviai svarstė ir bendrais bruožais patvirtino kongreso anketa, kuri bus išdalinta sekančiame posėdyje. Anketa bus paruošta abiem kalbom, išdalinta per organizacijas, bairų atstovus, lietuvių pamaldas, lituanistines mokyklas, paštu, prie bažnyčios ir kitais būdais.

ŠV. ONOS ATLAIDAI BUS
ŠI SEKMADIENI ZELINOJE

11 val. procesija ir Mišios - suma.

16 val. arbatėlė su programa Onoms pagerbti.

Šeiminkes prašome atsi-
nešti užkandžių.DALYVAUTI KVIEČIA-
MI VISI!

RENGĖJOS

GIMĖ

Liepos m. 21 d. Alberto Adulio šeimai sveikas sūnus RICARDO JOSÉ ADULIS; sveikiname laiminguosius tėvus ir močiutę Marcelę Adulienę bei ir linkime susilaukti jiems daug džiaugsmo iš sūnelio ir vaikaičio.

SERGA

Mykolas Skadas, gyvenantis V. Industrial, guli Hospital e Maternidade de Vila Maria, Av. Guilherme Cotching.

Rio de Janeiro

Lietuviams pamaldos bus sek madienį, liepos mėn. 28 d. 11 val. Įprastoje vietoje.

PARODOS ATIDARYMAS

Iš 9 psl.

bėjo Estijos konsulas dr. Sauka. Juosta į parodą perkirpo São Paulo Secretaria de Turismo e Promoção atstovas griežiant Força Pública orkestrui.

Paroda daro puikų įspūdį. Ypač traukia akį lietuvių moderniškai ir skoningai sutvarkytas skyrius, su naujais tapybos, keramikos ir gintaro eksponatais. Estų skyriuje ypač domina didelis lėlių - manekėnų rinkinys, atgabentas net iš Buenos Aires. Eksponatus plačiau aprašysime vėliau.

Parodą žmonės gausiai lanko, maždaug 50 - 100 per valandą. Ji atidaryta darbo dienomis 16-20 valandą, o šeštadieniais ir sekmadieniais 14 - 22 valandą. Parodos oficialus organizatorius - Comitê Pró-Justiça dos Povos Bálticos - kviečia visus lankyti ją. Užtikrina - aplankę nesigailėsite, yra kuo pasigrožėti, ką naujo sužinoti.

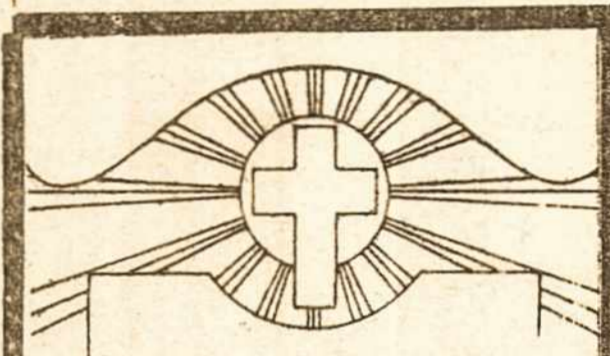
LITERATŪROS BŪRELIO
POBŪVIS

Įvyko praeitą šeštadienį, liepos 20-os vakarą p. Mikuckių šeimos bute (.R. Moóca, 392). Jam vadovavo rašytoja Halina Mošinskienė nes pramatytas vadovas - Alf. Petraitis negalėjo dalyvauti, būdamas užimtas Baltų parodoje.

Pirmiausia prisiminta žymaus mokslininko, pedagogo ir pedagoginės literatūros kūrėjo ANTANO RAMŪNO PAPALAUŠKO mirtis (1974.V.11). Tada plačiau susipažinta su didelės jaunimo auklėtojos ir poetės JUOZĖS AUGUSTAITYTĖS VAIČIŪNIENĖS (1974 III.1) biografija ir poezija. Jos eilėraščiai „Naktis ant Nemuno“ ir „Keli žodžiai“ nukėlė dalyvius vaidais, prisiminimais ir lyriška nuotaika į Nemuno šalį.

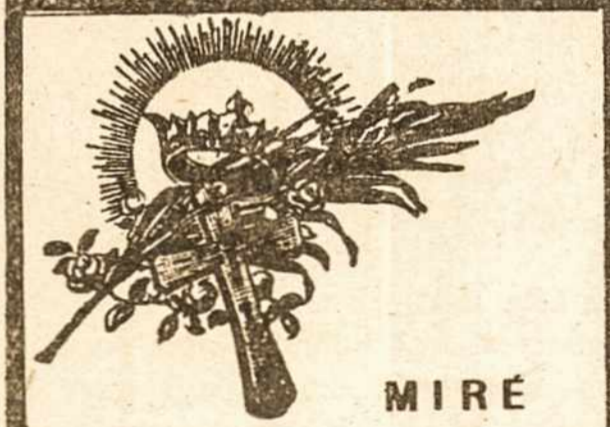
Kita Literatūros būrelio sueiga bus pas Ažuolus, R. Francisca Emilia, 74, Alto do Ipiranga (prie R. Santa Cruz ir R. Vergueiro kryžkelės) rugpjūčio 24 d. vakarą.

NEMUNAS šoks pabaltiečių parodoje šio šeštadienio ir sekmadienio vakarą 20 valandą. Tai pasakutinės progos pasigėrėti ir gražia paroda, kuria gėrisi daugelis kitataučiu, ir patirti, ka gero sukūria mūsų menininkai, išgirsti koncertuojanti Zelinos liet. chorą ir keletos kanklių pirmą didesnę pasirodymą.

a.a. **JUOZO MATELIONI** penkerių metų mirties sukaktis bus paminėta Šv. Kazimiero koplyčioje šeštadienį, rugpjūčio 10 d. 18 valandą.

Gimines ir draugus kviečiame dalyvauti.
Matelionių šeima.

MIRĖ

Liepos m. 17 d. **IEVA VINICKAITĖ PETKEVIČIENĖ**, sulaukusi 80 metų amžiaus. Ji gyveno Vila Santa Terezinha prie Utingos. Paskutiniaisiais gyvenimo metais id rūpestingai globojo St. Naco šeima iš Parque das Nações. Palaidota ji šalia savo vyro Camilopolis kapinėse. Mirusiosios giminėms ir pažįstamiems mūsų užuojauta.

L. R. K. BENDRUOMENĖS CHORAS

maloniai
kviečia Jus
su visa šeima
į gardžią,
linksną

FEIŽOADA.

Ji bus sekmadienį, rugpjūčio 4 d.
po 11 val. mišių.

Pelnas skiriamas vargonams pataisyti.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA-CHUVAS DE TODOS OS TIPOS, PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS. MINI-SOMBRINHAS. TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual: 104.519.517

C. E. C. 60.382.990/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274-0677 - (Res. 274-1886)
São Paulo

MŪSŲ
LIETUVA

NOSSA LITUÂNIA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Director responsável
ANTÔNIO AQUINO
Redator: Jonas Kidykas
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 36 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 170 kr. Paskiro numerio kaina: 70 centavų. Užuojautos ir sveikinimai nuo 10 kr., pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožūra. Nenaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėju nuomone. Už skelbimų kalba ir turinį redakcija neatsako. L aikraštis spausdinamas antradieni. Todėl vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiams redakcijai iteiktini neveliau, kaip iki pirmadienio pietu.